

**Киселото мляко и неговите локални инструментализации – между
родовата памет, културното наследство и европейските проекти**
Ивайло Марков

Литература

Б а к ъ р д ж и е в, Георги 1967: *Бусинска керамика*. София: Български художник [Bakardzhiev, Georgi 1967: *Businska keramika*. Sofia: Bulgarski hudozhnik].

В а к а р е л с к и, Христо 1974: *Етнография на България*. София: Наука и изкуство [Vakarelski, Hristo 1974: *Etnografia na Bulgaria*. Sofia: Nauka i izkustvo].

В а с и л ч и н а, Виолета 2004: Грънчарският „рай“ на Петър Гигов – в пространството между две културни технологии. – *Български фолклор*, № 3, 16–38 [Vasilchina, Violeta 2004: Grancharskiat “ray” na Petar Gigov – v prostranstvoto mezhdu dve kulturni tehnologii. – *Bulgarski folklor*, No. 3, 16–38].

Й о т о в а, Мария 2011: „България, родината на киселото мляко“ – или за традиционната храна като етноцентричен дискурс. – *Българска етнология*, № 4, 33–55 [Yotova, Maria 2011: “Bulgaria, rodinata na kiseloto mlyako” – ili za traditsionnata hrana kato etnotsentrichen diskurs. – *Bulgarska etnologia*, No. 4, 33–55].

К а т р а н д ж и е в, Коста 1962: *Българското кисело мляко: Микробиологични и диетични качества*. София: БАН [Katrandzhiev, Kosta 1962: *Bulgarskoto kiselo mlyako: Mikrobiologichni i dietichni kachestva*. Sofia: BAN].

Кисело мляко 1985: *Българско кисело мляко*. Съст. Мария Кондратенко. София: Земиздат [Kiselo mlyako 1985: *Bulgarsko kiselo mlyako*. Sast. Maria Kondratenko. Sofia: Zemizdat].

К о н д р а т е н к о, Мария, Желязко Илиев С и м о в 2003: *Българско кисело мляко*. София: Асоциация на Млекопреработвателите в България [Kondratenko, Maria, Zhelyazko Iliev Simov 2003: *Bulgarsko kiselo mlyako*. Sofia: Asotsiatsia na Mlekoпрerabotvatelite v Bulgaria].

М а р к о в, Ивайло 2010: Културно наследство и политики за местно развитие (успехи и неуспехи в община Трън). – *Български фолклор*, № 3, 144–149 [Markov, Ivaylo 2010: Kulturno nasledstvo i politiki za mestno razvitie (uspehi i neuspehi v obshtina Tran). – *Bulgarski folklor*, No. 3, 144–149].

М а р к о в, Ивайло 2014: От природа към наследство: природно наследство и местно развитие в един район на българо-сръбското пограничие. – В: *Дни на наследството '2013*. Отг. ред. Лозанка Пейчева. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 235–245 [Markov, Ivaylo 2014: Ot priroda kam nasledstvo: prirodno nasledstvo i mestno razvitie v edin rayon na bulgaro-srabskoto pogranchie. – In: *Dni na nasledstvoto '2013*. Otg. red. Lozanka Peycheva. Sofia: Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”, 235–245].

Марков, Ивайло 2015а: (С)поделено наследство: трансгранично сътрудничество, културен туризъм и местно развитие. – В: *Изследвания на културната памет, културното наследство и идентичности*. Съст. Ана Лулева, Иванка Петрова. София: Гутенберг, 114–138 [Markov, Ivaylo 2015a: (S)podeleno nasledstvo: transgranichno satrudnichestvo, kulturen turizam i mestno razvitie. – In: *Izsledvania na kulturnata pamet, kulturnoto nasledstvo i identichnosti*. Sast. Ana Luleva, Ivanka Petrova. Sofia: Gutenberg, 114–138].

Марков, Ивайло 2015b: Трансформация на един религиозен обект: скалната църква „Св. Петка“ в гр. Трън между религиозния култ и туристическата атракция. – *Българска етнология*, № 1, 27–46 [Markov, Ivaylo 2015b: Transformatsia na edin religiozen obekt: skalnata tsarkva Sv. Petka v gr. Tran mezhdu religioznia kult i turisticheskata atraksia. – *Bulgarska etnologia*, No. 1, 27–46].

Маркова, Мария 2006: Традиционна технология на българското кисело мляко. – *Минало*, № 2, 48–56 [Markova, Maria 2006: Traditsionna tehnologia na bulgarskoto kiselo mlyako. – *Minalo*, No. 2, 48–56].

Попдимитров, К. 1938: *Българско кисело мляко. Произход, производство, хранителност и надзор*. София: Печатница Спас Ив. Божинов [Popdimitrov, K. 1938: *Bulgarsko kiselo mlyako. Proizhod, proizvodstvo, hranitelnost i nadzor*. Sofia: Pechatnitsa Spas Iv. Bozhinov].

Серкле, Дени 2004: Наследство, история, памет: ролята на асоциациите в еволюцията на понятието наследство. – *Български фолклор*, № 1–2, 126–137 [Cerclet, Denis 2004: Nasledstvo, istoria, pamet: rolyata na asotsiatsiite v evolyutsiyata na ponyatiето nasledstvo. – *Bulgarski folklor*, No. 1–2, 126–137].

Станков, Димитър 1961: Народното грънчарство в село Бусинци. – В: *Комплексна научна експедиция в Западна България (Трънско, Брезнишко, Кюстендилско)*. 1957–1958. Доклади и материали. София: БАН, 355–384 [Stankov, Dimitar 1961: Narodното grancharstvo v selo Busintsi. – In: *Kompleksna nauchna ekspeditsia v Zapadna Bulgaria (Transko, Breznishko, Kyustendilsko)*. 1957–1958. Dokladi i material. Sofia: BAN, 355–384].

Стоилова, Елица 2015: Храните в ракурса на етнологичното изследване или какво е българско кисело мляко. – В: *След следващата запетая. Научна конференция. 20 години етнология в Пловдивския университет*. Съст. Меглена Златкова, Борислава Петкова, Стоян Антонов. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 51–64 [Stoilova, Elitsa 2015: Hranite v rakursa na etnolozhkoto izsledvane ili kakvo e bulgarsko kiselo mlyako. – In: *Sled sledvashtata zapetaya. Nauchna konferentsia. 20 godini etnologia v Plovdivskiya universitet*. Sast. Meglena Zlatkova, Borislava Petkova, Stoyan Antonov. Plovdiv: Universitetsko izdatelstvo „Paisiy Hilendarski“, 51–64].

Стратегия 2003: *Стратегия за устойчиво развитие на Община Трън в областите туризъм, селско и горско стопанство*. Трън: Местна инициативна група – Трън [Strategia 2003: *Strategia za ustoychivo razvitie na Obshtina Tran v oblastite turizam, selsko i gorsko stopanstvo*. Tran: Mestna initsiativna grupa – Tran].

Фондация „Д-р Стамен Григоров“ 2005а: *В началото бе родовата памет... Десет години утвърждаване*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ [Fondatsia “D-r Stamen Grigorov” 2005a: *V nachaloto be rodovata pamet... Deset godini utvarzhdavane*. Sofia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Ohridski”].

Фондация „Д-р Стамен Григоров“ 2005b: *Българското име на дълголетие. 100 години от откриването на Lactobacillus bulgaricus*. София: Фондация „Д-р Стамен Григоров“ [Fondatsia “D-r Stamen Grigorov” 2005b: *Bulgarskoto ime na dalgoletieto. 100 godini ot otkrivaneto na Lactobacillus bulgaricus*. Sofia: Fondatsia “D -r Stamen Grigorov”].

Фондация „Д-р Стамен Григоров“ 2007: *Музейна сбирка на българското кисело мляко*. София: Фондация „Д-р Стамен Григоров“ [Fondatsia “D-r Stamen Grigorov” 2007: *Muzeyna sbirka na bulgarskoto kiselo mlyako*. Sofia: Fondatsia “D -r Stamen Grigorov”].

Grigoroff, Stamen 1905: Etude sur un lait fermenté comestible. Le “Kissélo-mléko” de Bulgarie. – *Revue médical de la Suisse Romande*, 25, No. 10, 714–721.

Kirshenblatt-Gimblett, Barbara 2006: World Heritage and Cultural Economics. – In: *Museum Frictions: Public Cultures/Global Transformations*. Eds. Ivan Karp, Corinne Kratz, Lynn Szwaja, Tomás Ybarra-Frausto. Durham, NC: Duke University Press, 161–201.

Long, Lucy M. 2012: Culinary Tourism. – In: *The Oxford Handbook of Food History*. Ed. Jeffrey M. Pilcher. Oxford: Oxford University Press, 389–407.

Markov, Ivaylo 2015: Cross-Border Landscape: Construction of Natural Heritage and Local Development at Bulgarian-Serbian Borderlands. – *Venets: The Belogradchik Journal for Local History, Cultural Heritage and Folk Studies*, 6, No. 2, 159–184.

Stoilova, Eitsa 2014: *Producing Bulgarian Yoghurt. Manufacturing and Exporting Authenticity*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Yotova, Maria 2013a: “Bulgaria, the Holy Land of Yogurt”: A Brand Myth and Management Philosophy. – *Senri Ethnological Studies*, No. 82, 87–98.

Yotova, Maria 2013b: “The Bacillus That Makes Our Milk”: Ethnocentric Perceptions of Yogurt in Postsocialist Bulgaria. – In: *Why We Eat, How We Eat: Contemporary Encounters between Foods and Bodies*. Eds. Emma-Jayne Abbots, Anna Lavis. Surrey: Ashgate, 169–185.

Ивайло Марков

Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
ул. „Московска“, 6А
1000 София, БЪЛГАРИЯ
ivaylo.markov@iefem.bas.bg